

KONSERWATOR DZIEŁ SZTUKI
mgr Edward Haluch
38-300 Gorlice, ul. Sikorskiego 18 B
tel. 18 353 69 01; kom. 512 254 982
e-mail: danhal@vp.pl

**PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH
DLA BOCZNYCH KAMIENNYCH SCHODÓW
OD STRONY PLEBANII (PARKINGU)
KOŚCIOŁA PARAFIALNEGO
P.W. ŚWIĘTEJ KATARZYNY W TURZY
GMINA RZEPIENNIK STRYŻEWSKI**

Opracował
Edward Haluch
Gorlice 2023

KARTA TYTUŁOWA

Identyfikacja:

Obiekt : kamienne schody od strony plebanii (parkingu) kościoła p.w. Św. Katarzyny w Turzy

Miejsce ekspozycji: schody zewnętrzno- boczne prowadzące do nawy bocznej p.w. Serca Pana Jezusa kościoła od strony parkingu.

Materiał: pełne, profilowane schody kamienne (piaskowiec podkarpacki , gruboziarnisty)

Autor: nie znany

Czas powstania: początek XX wieku (1912 – 1928)

Własność : Parafia Rzymsko-Katolicka p.w. Św. Katarzyny PM w Turzy

Nr. działki : 1204

altv

Historia obiektu i krótki opis

Parafia p.w. Św. Katarzyny w Turzy

Historia parafii – kościoła.

Historia parafii sięga drugiej połowy XIV wieku . Pierwszy kościół drewniany najprawdopodobniej powstał w 1333r. Do roku 1912 były budowane drewniane. Proboszcz ks. Adolf Majewicz w latach 1911-1912 zorganizował wyrób cegły na budowę nowego kościoła. W 1912 roku rozpoczęta została budowa neogotyckiego murowanego kościoła według projektu i pod kierownictwem Jana Grabowskiego. Do pierwszej wojny światowej wykonano mury kościoła oraz częściowo sklepienia . Po wojnie w 1915r przystąpiono do dalszych prac aż do roku 1928 ,w którym to biskup tarnowski Leon Wałęga dokonał konsekracji. Prace związane z konserwacją wnętrza prowadzone były systematycznie po części w latach 2012-2016. W rocznicę budowy zakończono prace wewnątrz kościoła.

Kamienne , boczne schody prowadzące do nawy bocznej p.w. Serca Pana Jezusa znajdują się po prawej stronie kościoła od strony plebanii wykonane są z piaskowca tzw. podkarpackiego. Kamień ten charakteryzuje się tym, że posiada zróżnicowaną ziarnistość , twardość oraz kolorystykę od blado-kremowej do żółto-ugrowej z użyciem rudawo-brązowym .Schody powstały najprawdopodobniej w latach 1920- 1928 . Czas oraz okres drugiej wojny światowej spowodowały liczne ubytki oraz wiele uszkodzeń . Z tego powodu były remontowane . Pozostawiono jedynie cztery stopnie kamiennych schodów znajdujących się przy drewnianych drzwiach wejściowych do kościoła , natomiast spocznik i dwa schody z opaską wykonano z

betonu. Liczne spękania płyty i ubytki stopni świadczą , iż podbudowa schodów jest nie stabilna , za płytka oraz płyta jest bez zbrojenia co wpływa na obecny stan zachowania. Ostatnio zamontowaną poręcz ze stali nierdzewnej podczas prac konserwatorskich należy zdemontować i wykonać nową z metalu w zakładzie kowalskim nawiązując do właściwego wystroju tego kościoła . Najprawdopodobniej będą prowadzone prace konserwatorskie przy lewych schodach kościoła prowadzące do zakrystii . Tam będzie wykonana barierka i poręcz , należy to uwzględnić i wykonać taką samą. Schody są bardzo zniszczone i wymagają natychmiastowych prac konserwatorskich , które przywrócą dawny wygląd , funkcjonalność , estetykę i bezpieczeństwo dla wiernych.

Opis stanu zachowania przed konserwacją

Kamienne, zewnętrzne schody prowadzące do nawy bocznej znajdują się po prawej stronie kościoła parafialnego w Turzy. Obecnie są częściowo zniszczone i przebudowane. Oryginalne schody to cztery stopnie prowadzące do drewnianych drzwi wejściowych kościoła. Pozostałe elementy schodów to wybetonowane stopnie ze spocznikiem imitujące wcześniejszy wygląd schodów. Najprawdopodobniej ta część schodów została bardzo zniszczona, być może w czasie drugiej wojny światowej jak również upływającego czasu. Elementy kamienne są bardzo zniszczone, widoczne są ślady niewłaściwych uzupełnień zaprawą cementową oraz ubytki materiału skalnego w partiach kapinosów. Struktura kamienia jest jeszcze na tyle stabilna i mocna, że pozwala na przeprowadzenie pełnej konserwacji i uratowanie ich przed całkowitym zniszczeniem. Drugi bieg schodów ze spocznikiem wykonany w betonie posiada liczne, głębokie pęknięcia oraz mniejsze ubytki w partiach kapinosów. Pęknięcia widoczne na spoczniku to efekt nie stabilnego podłoża oraz braku zbrojenia. Natomiast szczeliny widoczne pomiędzy betonem a ścianą kościoła to niewłaściwa i zbyt płytka podbudowa pod betonowe schody. Ruchy podłoża podczas wczesnej wiosny (roztopy i przymrozki) oraz późnej jesieni przy niewłaściwej podbudowie powodują takie charakterystyczne pęknięcia betonu. Ze względu na taki stan zachowania przeprowadzenie kompleksowej, pełnej konserwacji jest bardzo wskazana i konieczna.

Dane dotyczące opracowania konserwatorskiego

Zleceniodawca : Parafia Rzymsko-katolicka p.w. Św. Katarzyny w Turzy

Autor programu: Edward Haluch

Dane dotyczące opracowania:

opisowa: 10 stron

fotograficzna: 4 strony

ilość egzemplarzy: 2

Proponowany program prac konserwatorskich

Na podstawie zaobserwowanych, zaawansowanych zniszczeń i przyczyn ich powstania proponuje się wykonanie zabiegów konserwatorskich wstrzymujących prace destrukcyjne kamienia oraz ich uzupełnienie przywracając dawną świetność, funkcjonalność oraz estetykę.

1. Wykonanie dokumentacji fotograficznej przed, w trakcie i po konserwacji.
2. Wstępne oczyszczenie kamiennych progów z większych zabrudzeń oraz niewłaściwych cementowych fug. Należy zrobić to bardzo umiejętnie aby nie naruszyć oryginalnej powierzchni kamienia.
3. Bardzo osłabione partie kamienia należy wzmocnić poprzez nasączenie preparatem KSE 300 firmy Remmers.
4. Po związaniu preparatu należy przystąpić do mycia kamiennych elementów schodów z pozostałych zabrudzeń używając wody i detergentu oraz nylonowych szczotek lub używając Clean FP firmy Remmers dla zmiękczenia czarnych niekorzystnych nawarstwień i po odpowiednim czasie (zalecenia producenta) dokładnie spłukać i wyszorować ręcznie szczotkami nylonowymi. Dopuszcza się również mycie myjką o małym ciśnieniu aby nie naruszyć wierzchniej, zabytkowej powierzchni kamienia.
5. Po dokładnym umyciu należy profilaktycznie nasączyć elementy preparatem BFA firmy Remmers aby zniszczyć obecne na powierzchni glony i resztki mikroorganizmów.

6. Po wyschnięciu przystąpić do wykonania reperacji mniejszych ubytków kamienia za pomocą mineralnej wyprawy do kamienia RM oraz plastyfikatora ZM HF (basic) firmy Remmers.
7. Większe ubytki materiału skalnego należy uzupełnić przez tzw. flekowanie pozyskując zdrowy materiał skalny z piaskowca podkarpackiego o takiej samej strukturze , grubości ziaren oraz bardzo podobnym kolorze. Dopasowany flek należy przykleić klejem epoksydowym Epidian 5 oraz dokładnie wyprofilować uzupełnienie tak aby nie było żadnych różnic z oryginałem.
8. Po wyschnięciu i związaniu należy ponownie nasączyć schody kamienne preparatem wzmacniającym KSE-300 lub KSE -100 aby ujednostoić i wzmocnić wszystkie uzupełnienia .
9. Wykonanie rysunków istniejących schodów z naniesieniem dokładnych wymiarów i obrysu aby można było wykonać prawidłowo fundamenty i podbudowę.
10. Zburzenie betonowych schodów wraz ze spocznikiem.
11. Wykonanie betonowego wieńca pod schody zachowując obecne wymiary i kształt na głębokość poniżej granicy przemrożeń (około 1.20m o szerokości 35cm oraz utwardzenia odpowiednim kamiennym kruszywem w obrębie betonowego fundamentu.)
12. Na tak przygotowanym fundamencie należy wykonać betonowe stopnie i płytę betonową zbrojoną na spocznik uwzględniając wysokość i szerokość kamiennych stopni oraz kamiennej płyty spocznikowej.
13. Wykonać nowe , pełne stopnie kamienne z piaskowca długopole (odpowiednia twardość , uziarnienie , kolorystyka oraz bardzo duża odporność na ścieranie) zachowując wszystkie wymiary i kształt oryginalnych zachowanych stopni.

14. Wykonać płyty spocznikowe o grubości min. 5cm-8cm . Ich wielkość i kształt należy uzależnić od powierzchni do wypełnienia spocznika oraz nawiązać do podobnych spoczników wykonanych wcześniej w tym kościele.
15. Po związaniu fundamentu należy kolejno zamontować wykonane wcześniej kamienne stopnie oraz płytę spocznikową dopasowując do zakonserwowanych oryginalnych stopni . Do zamontowania elementów kamiennych należy użyć kleju mrozoodpornego ,elastycznego i żelowego np.(H40 firmy Kerakoll) dobrej jakości przestrzegając wszystkich parametrów zalecanych przez producenta .
16. Po zamontowaniu schodów należy wykonać opaskę kamienną, która połączy schody z obecnym chodnikiem – nawiązanie do obecnego wykończenia schodów.
17. Fugowanie spoin pomiędzy elementami kamiennymi stopnia i spocznika za pomocą zaprawy wapienno- cementowej z traselem firmy Remmers zachowując odpowiednią grubość fug w granicach 0.5cm - 1,00cm nawiązując do oryginalnej zachowanej fugi.
18. Po wyschnięciu wszelkie uzupełnienia wyprawami mineralnymi , flekowania należy laserunkowo zunifikować farbą kolor La Historic . Zabieg polega na położeniu cienkiej powłoki farby o minimalnej zawartości pigmentów odpornych na UV i wypełniaczy tak aby nie było widać różnic kolorystycznych pomiędzy uzupełnieniem a oryginalnym starym kamieniem.
19. Po wyschnięciu należy całość schodów nasączyć dwukrotnie środkiem hydrofobowym Funcosil SNL firmy Remmers.
20. Ze względu na to , iż nie znaleziono żadnych zdjęć oryginalnej kutej poręczy należy wykonać nową wzorując się na podobnych istniejących w okolicy. Należy wykonać ją w zakładzie kowalskim nadając elementom odpowiednią kowalską fakturę oraz łączenie

elementów składowych przez tzw. nitowanie. O ile mi wiadomo będą prowadzone prace konserwatorskie przy schodach bocznych do zakrystii w tym kościele i dlatego poręcz powinna być wykonana w tym samym zakładzie i z taką sama dekoracją.

Po wykonaniu poręczy należy ją zabezpieczyć przed korozją:

- oczyścić i wypiąskować
- ocynkować ogniowo
- oczyścić po ocynkowaniu i wytrawić
- pomalować metodą proszkową w kolorze czarny mat

21. Gotową poręcz zamontować na obiekcie.

Prace konserwatorskie na tym obiekcie należy przeprowadzić jak najszybciej aby uratować pozostałe jeszcze oryginalne części schodów oraz przywrócić dawny wygląd i estetykę.

**KONSERWATOR
DZIEL SZTUKI**
mgr Edward Haluch

6/1/21

alt

GH

DT-II.5142.14.2023.EBo

Tarnów, dn.

2023-12-07

POZWOLENIE NR 577/2023/A

Na podstawie art. 104 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2000), a także art. 36 ust. 1 pkt 1, w związku z art. 89 pkt 2 i art. 91 ust. 4 pkt 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 840) oraz § 1 ust. 1 pkt 1 litera a, § 2 ust. 1, a także § 12 Rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 sierpnia 2018 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków (Dz. U. z 2018 r., poz. 1609),

po rozpatrzeniu wniosku z dnia: 20.11.2023 r. (data wpływu 24.11.2023 r., RPW/26842/2023);
złożonego przez: Parafię Rzymskokatolicką p.w. św. Katarzyny Panny i Męczennicy, 33-167 Turza 8, reprezentowaną przez Proboszcza – Ks. Zenona Macko;
w sprawie: o wydanie pozwolenia na prowadzenie prac konserwatorskich w zakresie konserwacji bocznych kamiennych schodów od strony plebanii (parkingu) prowadzące do nawy bocznej kościoła p.w. św. Katarzyny Panny Męczennicy w Turzy;

MAŁOPOLSKI WOJEWÓDZKI KONSERWATOR ZABYTEKÓW pozwala

Parafii Rzymskokatolickiej p.w. św. Katarzyny Panny i Męczennicy, 33-167 Turza 8,
reprezentowanej przez Proboszcza – Ks. Zenona Macko,

na prowadzenie prac konserwatorskich w zakresie konserwacji bocznych kamiennych schodów od strony plebanii (parkingu) prowadzące do nawy bocznej kościoła pw. św. Katarzyny Panny Męczennicy w Turzy, wpisanym do rejestru zabytków nieruchomości województwa małopolskiego pod numerem A-1279/M na mocy decyzji z dnia 06.10.2011 r.

w oparciu o: *Program prac konserwatorskich dla bocznych kamiennych schodów od strony plebanii (parkingu) kościoła parafialnego pw. św. Katarzyny Turzy gmina Rzepiennik Strzyżewski, oprac. mgr Edward Haluch, Gorlice 2023;*

Termin ważności pozwolenia: 31.12.2026 r.

Pozwolenie niniejsze wydane jest z jednoczesnym nałożeniem zobowiązań do przestrzegania następujących warunków:

1. Należy przeprowadzić badania archeologiczne polegające na stałej obserwacji archeologicznej nawarstwień podczas prac ziemnych w czasie realizacji całości inwestycji.
2. Wnioskodawca jest zobowiązany do zawiadomienia Małopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków o terminie podjęcia określonych czynności związanych z wydanym pozwoleniem, przynajmniej 3 dni przed rozpoczęciem tych czynności.
3. Osoba kierująca pracami konserwatorskimi lub samodzielnie je wykonujące musi spełniać wymagania, o których mowa w art. 37a ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.
4. Wnioskodawca jest zobowiązany do przekazania wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków, nie później niż w terminie 14 dni przed dniem rozpoczęcia prac, a w toku prac na 14 dni przed dokonaniem zmiany osoby, o której mowa w pkt 2:
 - a) imienia, nazwiska i adresu osoby, o której mowa w pkt 2;
 - b) dokumentów potwierdzających spełnianie przez tę osobę wymagań, o których mowa odpowiednio w art. 37a w/w ustawy;
 - c) oświadczenia osoby, o której mowa w pkt 2, o przyjęciu przez tę osobę obowiązku kierowania tymi pracami albo samodzielnego ich wykonywania.
5. Wnioskodawca zobowiązany jest do pisemnego zawiadomienia wojewódzkiego konserwatora zabytków o terminie rozpoczęcia i zakończenia wskazanych w pozwoleniu prac.
6. Wnioskodawca zobowiązany jest do niezwłocznego zawiadomienia Małopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków o zagrożeniach lub nowych okolicznościach ujawnionych w trakcie prowadzenia prac konserwatorskich.
7. Wykonawca zobowiązany jest do prowadzenia dokumentacji przebiegu wskazanych w pozwoleniu prac w sposób umożliwiający jednoznaczną identyfikację i dokładną lokalizację przestrzenną wszystkich czynności, użytych materiałów i przekazania jej Małopolskiemu Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków w terminie 3 miesięcy od dnia zakończenia tych prac.

UZASADNIENIE

Prawną podstawę udziału organu ochrony zabytków w sprawie stanowi fakt wpisania kościoła p.w. św. Katarzyny Panny i Męczennicy w Turzy w granicach ogrodzenia w tym z ogrodzeniem, do rejestru zabytków nieruchomości województwa małopolskiego pod numerem A-1279/M na mocy decyzji z dnia 06.10.2011 r. Powyższe oznacza, że na podstawie przepisów ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, na wszelkie działania podejmowane przy zabytku konieczne jest uzyskanie stosownego pozwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Wnioskiem 20.11.2023 r. (data wpływu 24.11.2023 r., RPW/26842/2023) Parafia pw. św. Katarzyny Panny i Męczennicy, 33-167 Turza 8, w imieniu której występuje proboszcz Ks. Zenon Macko, zwróciła się w sprawie o wydanie pozwolenia na prowadzenie prac konserwatorskich w zakresie konserwacji bocznych kamiennych schodów od strony plebanii (parkingu) prowadzące do nawy bocznej kościoła p.w. św. Katarzyny Panny Męczennicy w Turzy.

Zgodnie z art. 3 pkt. 6 ustawy z dn. 23.07.2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami prace konserwatorskie to działania mające na celu zabezpieczenie i utrwalenie substancji zabytku, zahamowanie procesów jego destrukcji oraz dokumentowanie tych działań. Realizacja założenia powinna odbyć się zgodnie ze sztuką konserwatorską, mając na celu zachowanie walorów estetycznych i artystycznych obiektu zabytkowego. Jednocześnie zobowiązuje się Wnioskodawcę do przestrzegania art. 37a ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami dotyczącego kierujących pracami.

Po zapoznaniu się z wnioskiem stwierdza się, że planowane prace są dopuszczalne ze stanowiska konserwatorskiego. Wobec powyższego orzeczono jak w sentencji.

POUCZENIE

I. Zgodnie z art. 47 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami wojewódzki konserwator zabytków może wznović postępowanie w sprawie wydanego pozwolenia, o którym mowa w art. 36 ust. 1, a następnie zmienić je lub cofnąć w drodze decyzji, jeżeli w trakcie wykonywania badań, prac, robót lub innych działań określonych w pozwoleniu wystąpiły nowe fakty i okoliczności, mogące doprowadzić do uszkodzenia lub zniszczenia zabytku.

II. Kto bez pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków podejmuje działania, o których mowa w art. 36 ust. 1 pkt 1-5, podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 500 000 zł. (art. 107d ust. 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami).

III. Stwierdzenie, że prace prowadzone są niezgodnie z przyjętym zakresem lub wykonywane nieprawidłowo, spowoduje zarządzenie – na podstawie art. 43, 45 i 107d ust. 2 powołanej na wstępie ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami:

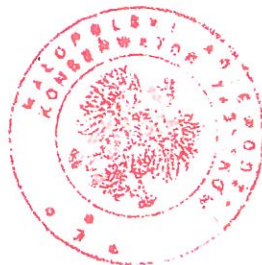
- wstrzymania prowadzonych prac;
- usunięcia na koszt wykonawcy zaistniałych nieprawidłowości;
- nałożenia administracyjnej kary pieniężnej w wysokości od 500 do 500 000zł.

IV. W myśl art. 36 ust. 8 powołanej na wstępie ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami – niniejsze pozwolenie nie zwalnia z obowiązku uzyskania pozwolenia na budowę albo zgłoszenia – w przypadkach określonych przepisami Prawa budowlanego.

V. Od niniejszej decyzji na podstawie art. 127, art. 129 ustawy kodeks postępowania administracyjnego służy odwołanie do Ministra Kultury – Generalnego Konserwatora Zabytków, ul. Krakowskie Przedmieście 15/17, 00 - 071 Warszawa, za pośrednictwem Małopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Krakowie – Delegatura w Tarnowie, ul. Konarskiego 15, 33-100 Tarnów) w terminie 14 dni od dnia otrzymania decyzji.

VI. Zgodnie z art. 127a. § 1 kpa w trakcie biegu terminu do wniesienia odwołania strona może zrzec się prawa do wniesienia odwołania wobec organu administracji publicznej, który wydał decyzję. Z dniem doręczenia organowi administracji publicznej oświadczenia o zrzeczeniu się prawa do wniesienia odwołania przez ostatnią ze stron postępowania, decyzja staje się ostateczna i prawomocna (art. 127a § 2 kpa).

Wpłynęła opłata skarbowa w wysokości 82 zł (Ustawa z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej, t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1923)

Z up. Małopolskiego Wojewódzkiego
Konserwatora Zabytków

Anna Gurbisz
mgr Anna Gurbisz

Załączniki:

1. Program prac konserwatorskich dla bocznych kamiennych schodów od strony plebanii (parkingu) kościoła parafialnego pw. św. Katarzyny Turzy gmina Rzepiennik Strzyżewski, oprac. mgr Edward Haluch, Gorlice 2023 – 1 egz

Otrzymują:

1. Parafia pw. św. Katarzyny Panny Męczennicy w Turzy, 33-167 Turza 8
2. a/a – załączniki 1 egz.